

Мукачівський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти

Навчальна практика (дефектологічна):

методичні рекомендації до організації та проведення

для здобувачів

спеціальності 016 Спеціальна освіта

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри дошкільної
та спеціальної освіти
протокол №4 від 23 вересня 2024 року*

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
№3 від 23 жовтня 2024 року*

Укладачі:

Лещій Н.П. – д.пед.н., професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Чекан О.І. – к.пед.н., доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Барна Х.В. – к.пед.н., доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Кас'яненко О.М. – доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

М54

Навчальна практика (дефектологічна) методичні рекомендації до організації та проведення для здобувачів спеціальності 016 Спеціальна освіта, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / укладачі Н.П. Лещій, О.І. Чекан, Х.В. Барна, О.М. Кас'яненко. Мукачево: МДУ, 2024. 45 с. (1,1 др.ар.)

Методичні матеріали з проходження навчальної практики (дефектологічної) зі спеціальності 016 Спеціальна освіта розраховані для здобувачів 3 курсу педагогічного факультету і є складовою частиною навчального плану їх підготовки. У них чітко визначені цілі, завдання проходження практики, критерії оцінювання знань, перелік звітної документації. Матеріали містять програму практики, порядок представлення її результатів, а також необхідні зразки.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Частина I. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ	5
Частина II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	10
Частина III. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	14
Частина IV. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДВЕДЕННЯ	18
ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26
ДОДАТКИ	28

ПЕРЕДМОВА

Проблема виховання й навчання дітей з відхиленнями в розвитку є однією з найбільш важливих й актуальних проблем корекційної педагогіки. На даному етапі розвитку системи освіти на перший план висувається створення умов для становлення особистості кожної дитини відповідно до особливостей її психічного й фізичного розвитку, можливостями й здатностями.

Створення педагогічних умов, оптимальних для кожної дитини, на основі особистісно орієнтованого підходу припускає формування адаптивного соціально-освітнього середовища, що включає все різноманіття різних типів освітніх установ. Навчальна практика (дефектологічна), здобувачів 3 курсу спеціальності 016 Спеціальна освіта, проводиться з метою ознайомлення з роботою дефектологів та спеціалістів з корекційної педагогіки, асистентів дітей з ООП та інклюзивних груп ЗДО. Опанування програмами, методами та прийомами теоретичних курсів спеціальної психології, основ дефектології, основ логопедії, корекційної педагогіки та адаптованої психокорекції.

У методичних матеріалах висвітлено мету, перелік знань, практичних умінь і навичок здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; розкрито особливості оцінювання різних видів їх діяльності під час проходження навчальної практики (дефектологічної); подано зміст, форми, методи корекційної роботи; окреслено основні вимоги та подано методичні поради щодо проходження здобувачами різних етапів практики та оформлення звітної документації.

Частина І.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Мета - формувати у здобувачів професійні компетентності у сфері оцінки розвитку та подолання мовленнєвих порушень у дітей, які мають особливі освітні потреби, шляхом проведення спостереження та вивчення діяльності асистента вихователя чи вчителя-дефектолога, проведення пробного корекційно-розвивального заняття в умовах закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- зміст професійної діяльності вчителя-дефектолога;
- законодавчо-нормативну документації, що регламентують діяльність вчителів-дефектологів у освітніх закладах;
- сучасні вимоги до професійної компетентності вчителя-дефектолога та асистента вихователя дітей, що мають ООП;
- сучасні методики і технології роботи із дітьми з особливими потребами різного віку;
- сутність, структуру та стилі педагогічного спілкування, педагогічний такт, як одну з умов здійснення взаємодії педагога та вихованців;
- методологію проведення корекційних діагностик та методи безпосередньої корекційної роботи із дітьми;
- сутність самовиховання, як засобу професійної підготовки вчителів-дефектологів, його етапи та основні способи реалізації;
- загальнопедагогічні та спеціальні принципи корекційно-педагогічної діяльності;
- індивідуальні особливості та характеристики дітей з ООП;
- види планування корекційно-розвивальної роботи в ЗДО з інклюзивною формою навчання;
- види діяльності педагогічної команди в ЗДО;

- зміст, мету, форми роботи асистента вихователя дітей з ООП за різними напрямками виховної роботи;
- методи роботи асистента вихователя дитини;
- специфіку корекційно-педагогічного процесу в ЗДО з інклюзивною формою навчання.

уміти:

- виявляти прийоми педагогічної майстерності корекційного педагога на занятті, стилі педагогічного спілкування в освітній і виховній діяльності вчителя-дефектолога та асистента вихователя дітей, що мають ООП;
- на основі аналізу роботи вчителя-дефектолога та асистента-вихователя здійснювати рефлексію власних професійних вмінь та складати програму професійного самовиховання;
- вести цілеспрямоване педагогічне спостереження та аналізувати отримані результати;
- аналізувати практичний досвід фахівців та власну професійну діяльність;
- діагностувати мовленнєві проблеми особистості та знаходити оптимальні шляхи їх подолання;
- планувати етапи проведення корекційної роботи з метою досягнення конкретних результатів;
- складати індивідуальний план роботи дітей, що мають ООП;
- проводити психолого-педагогічне обстеження дітей, що мають ООП;
- аналізувати індивідуальні програми розвитку дитини дошкільного віку з ООП;
- аналізувати освітнє середовище закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання;
- аналізувати взаємодію педагогічного колективу з батьками дітей, що мають ООП;
- складати мовленнєву картку на дитину, що має ООП;

- скласти протокол психолого-педагогічного обстеження дітей, що мають ООП.

Завдання практики:

Компетентності:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

1. Формувати загальні компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

2. Формувати фахові компетентності:

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових, функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність реалізувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання (відповідно до обраної спеціалізації).

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи, психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-18. Здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби корекції порушень мовлення у дітей.

СК-21. Здатність здійснювати планування, організовувати і результативно здійснювати логопедичну роботу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями мовлення.

СК-22. Здатність до поєднання теорії та практики, прагнення до удосконалення професійної компетентності.

Результати проходження навчальної практики:

- РН4 Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.
- РН6 Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психологопедагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
- РН8 Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
- РН10 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

- PH11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.
- PH14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти тощо.
- PH20 Володіти знаннями про причини, механізми, структуру та симптоматику таких мовленнєвих порушень як дислалії, ринолалії, дизартрії, порушення голосу, ФФНМ, ЗНМ, порушень темпо-ритмічної сторони мовлення, алалії, афазії, писемного мовлення.
- PH21 Застосовувати сучасні технології в діагностиці та корекції порушень мовлення дітей, уміння визначити стан сформованості мовлення у різних вікових періоди розвитку дитячого організму.

Частина II.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Навчальна практика (дефектологічна) проводиться протягом п'ятого семестру. Базою практики є заклади дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, під час якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Практикант призначається у інклюзивну групу ЗДО, де він працює протягом усього періоду практики за розкладом свого фахівця-наставника.

Тривалість робочого дня практиканта – 6 годин. Робочий день розпочинається о 9 год., закінчується о 15 год. Для проходження практики здобувачам-практикантам надається один день у тижні.

На період практики в кожній підгрупі здобувачів призначається староста, який веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, викладачів методистів, адміністрації і працівників базового освітнього закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-методистом та керівником від бази практики. Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Навчальна практика (дефектологічна) завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час

практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

Практикант має право:

- до початку практики отримати у освітньому закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- вносити пропозиції щодо методичного забезпечення практики;
- одержувати від керівників консультації щодо організації і проведення різних видів та форм роботи;
- на продовження терміну проходження практики при наявності поважних причин та відповідних документів, що їх підтверджують.

Практикант зобов'язаний:

- своєчасно прибути на місце практики і приступити до роботи;
- дотримуватись трудової дисципліни, правил трудового розпорядку, техніки безпеки та інших норм;
- проводити роботу на місці практики згідно з отриманим завданням у режимі роботи ЗДО;
- регулярно відвідувати керівника практики від ЗВО у дні його консультацій на кафедрі;
- виконати поставлені завдання у повному обсязі відповідно до програми практики та рекомендацій від ЗВО і ЗДО;
- провести залікове корекційне заняття;
- нести відповідальність за якість виконуваної роботи;
- вчасно і на належному рівні оформити звітну документацію та скласти звіт щодо проходження практики;
- захистити звіт практики у визначений термін.

До практики допускаються здобувачі які:

- до початку практики отримали у освітньому закладі всі необхідні організаційно-методичні матеріали та консультацію щодо їх оформлення;
- пройшли інструктаж з техніки безпеки та з питань охорони життя і здоров'я;
- розробили папку-скарбничку з конспектами корекційних занять з різних розділів програми, різними видами ігор, розваг, форм роботи з батьками та ін.;
- пройшли медичний огляд.

Після отримання допуску здобувачі отримують направлення на навчальну практику (дефектологічну) в ЗДО. Кожний практикант закріплюється на час практики за окремою групою.

Практиканти повинні мати такі документи:

- медичну книжку з печаткою про допуск до роботи;
- направлення на педагогічну практику;
- методичні матеріали для роботи з вихованцями.

Контроль за проходженням навчальної практики (дефектологічної) організовує кафедра дошкільної та спеціальної освіти, керівники практики перевіряють документацію здобувачів, консультують їх, надають методичну допомогу.

Безпосередній контроль за роботою практикантів здійснює викладач кафедри, який здійснює керівництво практикою та фахівець від ЗДО за яким закріплений практикант.

Обов'язки керівника практики від ЗВО полягають у:

- наданні оцінки стану та відповідності баз практики основним вимогам, що пред'являються ЗВО до них, та визначенні рівня готовності їх для прийняття здобувачів;
- забезпеченні проведення комплексу організаційних заходів перед відправленням здобувачів освіти на практику, забезпечення здобувачів необхідними документами: щоденником практики та програмою практики;

- складанні графіка виконання програми практики;
- забезпеченні завданнями щодо збирання здобувачами матеріалів для виконання наукових досліджень;
- проведенні регулярних (згідно зі складеним і затвердженим графіком) консультацій;
- контролюванні дотримання термінів виконання завдань із практики, їх корегування при необхідності та складання звітів;
- перевірки звітів з практики і допуску їх до захисту;
- організації роботи комісії, що створюються на кафедрі для захисту звітів із практики.

Керівництво здобувачами-практикантами на робочих місцях здійснюється керівниками та провідними фахівцями організації, які мають повну вищу освіту.

Основні обов'язки керівників практики від ЗДО – об'єкта практики:

- організація робочого місця та створення необхідних умов для проходження практики;
- забезпечення здобувачів необхідною інформацією про діяльність інклюзивних груп у ЗДО;
- залучення здобувачів-практикантів до активної участі у роботі;
- забезпечення необхідними методичними матеріалами та технічними засобами;
- контроль за виконанням як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому;
- перевірка підсумкового звіту здобувача та оформлення відгуку.

Частина III.
ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Опис предмета навчальної практики (дефектологічної)

Таблиця 3.1

Навчальна практика (дефектологічна)	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика
Кількість кредитів: 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Загальна кількість годин: 180	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		5-й
Тижнів - 4	Перший (бакалаврський) рівень	Лабораторна робота 60 год.
		Самостійна робота 120 год.
		Індивідуальні завдання: не передбачені
		Вид контролю: диференційований залік

Календарний розподіл завдань практики (орієнтовний)

За весь період навчальної практики (дефектологічної) кожен здобувач повинен всебічно обстежити 1-2 дитини з ООП, оформити на них психолого-педагогічну характеристику та картку обстеження мовлення.

Під час практики здобувач освіти повинен проаналізувати 5-7 занять вчителя-дефектолога та інших здобувачів-практикантів. Аналіз корекційних занять, підготовка планів індивідуальних занять, конспектів фронтальних занять та виготовлення дидактичного матеріалу для корекційної роботи з дітьми проводиться у другу половину дня.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач освіти визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-керівником практики від кафедри та керівником від бази практики. Протягом практики практиканти ведуть щоденники педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики). Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час навчальної практики (дефектологічної) роботу.

Індивідуальне довготривале завдання: розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для корекційної роботи з дітьми, що мають ООП. Кожен практикант розробляє наочний або методичний посібник, потреба у якому виявляється у ході аналізу розвивального середовища дитини. Для розробки посібника здобувачі-практиканти можуть об'єднатися у групу з 2-3 осіб.

Тижні	Зміст та завдання
1 день	Установча конференція. Вступний інструктаж з правил охорони праці й безпеки життєдіяльності. Перевірка проходження медичного огляду. Оформлення щоденника спостережень та аналізу роботи за схемою (додаток №1).
2-3 день	Бесіда з керівником ЗДО. Познайомитись з організацією роботи інклюзивних груп: приміщення, обладнання, особливості режиму роботи.
4 день	Бесіда з вчителем-дефектологом. Знайомство з роботою вчителя-дефектолога, кабінетом вчителя-дефектолога, обладнанням, посібниками, тощо. Знайомство з висновками про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.
5-6 день	Складання індивідуального плану роботи здобувача-практиканта (додаток №2).
7 день	Вивчення та аналіз видів планування корекційно-розвивальної роботи в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання (додаток №3).
8-9 день	Вивчення та аналіз освітнього середовища закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання (додаток №4).
10 день	Вивчення особливостей взаємодії асистента вихователя/вчителя-дефектолога з командою супроводу при написанні індивідуальної програми розвитку для дитини з ООП (додаток №5).
11-12 день	Вивчення інформаційних матеріалів взаємодії батьків дитини з ООП та асистента вихователя/вчителя-дефектолога в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання (додаток №6).
13 день	Вивчення та аналіз індивідуальної програми розвитку однієї дитини дошкільного віку з ООП (додаток №7).
14-15 день	Проведення психолого-педагогічного обстеження однієї-двох дітей з особливими освітніми потребами (додаток №8).
16 день	Проведення обстеження лексико-граматичної складової мовлення дитини дошкільного віку з порушеннями мовлення.
17 день	Проведення спостереження та аналіз занять вчителя-дефектолога за різними напрямками його роботи (додаток №9).

18 день	Проведення одного пробного корекційного заняття з дитиною дошкільного віку з ООП (написання конспекту, добір дидактичного матеріалу) (додаток №10).
19 день	Підготовка та подання звіту про проходження практики (додаток №11).
20 день	Презентація результатів практики на підсумковій конференції.

Частина IV.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Перелік індивідуальної звітної документації навчальної практики (дефектологічної)

1. Після закінчення навчальної практики (дефектологічної) здобувач-практикант зобов'язаний протягом трьох днів подати на кафедру дошкільної та спеціальної освіти наступні документи: щоденник навчальної практики (дефектологічної) №1 (зразка МО) з індивідуальним планом роботи, відгуком і оцінкою роботи здобувача на практиці, завірену підписом керівника та печаткою установи.

2. Щоденник навчальної практики (дефектологічної) №2 (довідкові матеріали, спостереження відвіданих занять у вчителя-дефектолога та інших здобувачів-практикантів, їх аналіз).

3. Аналіз видів планування корекційно-розвивальної роботи в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

4. Аналіз освітнього середовища закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання відповідно до системного підходу.

5. Аналіз особливостей взаємодії асистента вихователя і вчителя-дефектолога з командою супроводу закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

6. Аналіз інформаційних матеріалів взаємодії батьків дітей з особливими освітніми потребами та педагогічного колективу в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

7. Аналіз індивідуальної програми розвитку однієї дитини дошкільного віку з особливими освітніми потребами

8. Аналіз 5-7 корекційних занять вчителя-дефектолога за різними напрямками його роботи.

9. Конспект залікового корекційного заняття, (наочним, дидактичним,

роздатковим матеріалом до проведеного заняття).

10. Психолого-педагогічну характеристику та картку обстеження мовлення дитини, що має ООП.

11. ІНДЗ.

12. Звіт здобувача про проходження навчальної практики (дефектологічної) завірений підписом керівника та печаткою установи.

Вимоги до правил ведення і оформлення щоденника (зразка МО)

1. Щоденник – це основний документ здобувача під час проходження практики.

2. Під час проходження практики здобувач щодня коротко ручкою повинен записувати у щоденник усе, що він зробив згідно з календарним планом проходження практики.

3. Після завершення практики заповнений щоденник подається керівникам практики від освітнього закладу і базової організації.

5. Оформлений щоденник з відгуками та підписами керівників, печаткою базової організації здобувача повинен захистити перед комісією освітнього закладу.

6. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

Вимоги до звіту про навчальну практику (дефектологічну)

Особливе місце серед підсумкової документації практики займає звіт про проходження практики. Інформація у звіті може бути викладена у довільній формі, висвітлювати інформацію про специфіку діяльності ЗДО, де функціонують інклюзивні групи, та види робіт, які виконувалися здобувачем під час практики.

Обов'язковими складовими частинами звіту про проходження навчальної практики (дефектологічної) є:

1) титульний лист (із вказівкою факультету, даних про здобувача-практиканта, керівника практики від кафедри та керівника від бази практики, інших відомостей), підшивається до звіту як його перший аркуш;

2) зміст звіту, в якому вказуються розділи звіту та відповідні сторінки; вступ із короткою характеристикою бази практики, індивідуального завдання на практику, (підшивається як другий аркуш звіту);

3) основна частина звіту за розділами відповідно до змісту звіту, в якій зазначається:

- строки проходження навчальної практики (дефектологічної);
- назва педагогічної установи де здобувач проходив навчальну практику (дефектологічну);
- коротка характеристика та специфіка діяльності;
- які умови були створені керівництвом педагогічної установи для проходження здобувачем практики;
- зміст робіт, які були виконані здобувачем за період проходження навчальної практики (дефектологічної), послідовність та процесуальні особливості їх виконання;
- види та характеристика завдань і доручень, які були виконані здобувачем, та їх результати;
- труднощі (теоретичного та практичного характеру), які виникали у здобувача за час проходження навчальної практики (дефектологічної);
- пропозиції щодо поліпшення організації діяльності педагогічної установи де здобувач проходив практику;
- пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, якості викладання навчальних дисциплін, підвищення ефективності навчальної практики (дефектологічної).

Звіт про проходження навчальної практики (дефектологічної), як правило, повинен бути надрукованим, а всі матеріали, докладені до нього – підшиті й пронумеровані. Не підшивається, а додається до звіту заповнений щоденник практики. Завершити звіт необхідно самооцінкою.

Обсяг звіту про проходження навчальної практики (дефектологічної) повинен складати не менше 10 сторінок тексту.

Основні технічні вимоги до оформлення звіту:

- аркуші формату А4;
- текстовий редактор – MS Word 2003 і вище;
- міжрядковий інтервал – 1,5,
- кегель Times New Roman – 14,
- абзацний виступ – 1,25 см,
- поля зверху та знизу – 2 см, ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см.
- нумерація сторінок – праворуч зверху, без крапки в кінці.

Критерії оцінювання навчальної практики (дефектологічної)

Загальна оцінка за проходження навчальної практики (дефектологічної) здобувачем складається із суми оцінок, які виставлені керівником практики від бази практики, керівником практики від вузу за виконання завдань практики, та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики, помножені на ваговий коефіцієнт- середньозважений бал здобувача за даний вид практики.

Ваговий коефіцієнт - число (в межах від 0,1 до 1), що відображає ступінь значущості (питому вагу) оцінки окремої складової.

Середньозважений бал здобувача - загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності за двома шкалами оцінювання: національною і шкалою ECTS.

Розподіл вагових коефіцієнтів за видами діяльності

Таблиця 4.1

№ п/п	Видидіяльності здобувача-практиканта	Вагові коефіцієнти
1.	Оцінка за виконання програми спостережень, аналіз корекційних занять	0,4
2.	Оцінка за розробку та проведення корекційних занять	0,2
3.	Оцінка за психолого-педагогічну характеристику групи, 1 дитини	0,2
4.	Загальне оформлення матеріалів практики та захист звіту здобувача про проходження практики	0,2

«Відмінно» ставиться за умови, якщо практикант:

- має системні, ґрунтовні знання програмового матеріалу спеціальної освіти;
- уміє складати план-конспект корекційних занять;
- поєднуються на занятті колективна та індивідуальна робота дітей, здійснюється диференційований підхід;
- застосовується пошукова або частково пошукова ситуація відповідно до віку та рівня розвитку дитини;
- застосовуються різні методи та прийоми навчання;
- практикант дотримується педагогічного етикету, володіє державною мовою, вміє використовувати технічні засоби навчання;
- практикант вміє правильно розподілити час на корекційному занятті;
- матеріали навчальної практики (дефектологічної) представлені у повному обсязі з підтвердженням фотографіями, відео-фрагментами корекційних занять та інших видів діяльності; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Добре» ставиться за умови, якщо практикант:

- уміє добирати необхідний навчальний матеріал відповідно до програми, складати план-конспект за допомогою педагога-наставника;
- корекційне заняття відповідає основним вимогам до відмінного заняття але містить деякі недоліки;
- не достатньо високий рівень організації діяльністю дітей на корекційному занятті;
- допускає незначні помилки в розподілі часу на різних етапах корекційного заняття;
- не достатньо високий рівень використання активності дітей;
- уміє за допомогою педагога-наставника організовувати захід;
- матеріали практики представлені на достатньому рівні з частковим підтвердженням фотографій занять та інших видів діяльності; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції цікавий, аргументований, проілюстрований мультимедійною презентацією.

«Задовільно» ставиться за умови, якщо практикант:

- задовільно володіє програмовим матеріалом;
- не може самостійно провести корекційне заняття, але дидактична мета та план корекційного заняття частково реалізовані;
- в основному вільно володіє методикою використання ТЗН, однак, не вміє працювати на дошці (культура запису);
- недостатньо поєднує колективну та індивідуальну роботу дітей;
- практикант відчуває труднощі при демонстрації дослідів, не може вийти за межі конспекту;
- не вільно володіє мовою, допускає мовленнєві помилки;
- не завжди виправляє мовленнєві помилки дітей;
- матеріали навчальної практики (дефектологічної) представлені задовільно, з фрагментарним підтвердженням фотографій; виступ у формі доповіді на підсумковій конференції задовільний.

«Незадовільно» ставиться за умови, якщо:

- практикант не володіє вільно матеріалом конспекту, не досягнута дидактична мета корекційного заняття;
- не досягнута виховна мета корекційного заняття;
- здобувач не вміє керувати групою, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну та порядок;
- здобувач-практикант не готовий до проведення корекційного заняття;
- нехтує практикою; порушує виконавську дисципліну; не виконує усі завдання і вимоги практики; конфліктує з дітьми, вчителем-дефектологом чи керівником педпрактики;
- матеріали практики представлені частково.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
4,51–5,00	90–100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01–4,50	82–89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51–4,00	75–81	C		
3,16–3,50	69–74	D		
2,51–3,15	60–68	E	Середній (репродуктивний)	задовільно
1,51–2,50	35–59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00–1,50	0–34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06 червня 2024 р. № 3788-ІХ. Відомості Верховної Ради України, 2024, № 24, ст. 215.

2. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2008. 397 с.

3. Миронова С. Оформлення документації вчителями-дефектологами та вчителями-логопедами спеціального дошкільного навчального закладу. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 4. С. 46–51.

4. Миронова С. Оформлення документації вчителями-дефектологами та вчителями-логопедами спеціального дошкільного навчального закладу. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 5. С. 33–46.

5. Рутковська Т. Втілення принципу інтеграції в сучасній роботі вчителя-дефектолога. Дефектолог. 2012. № 10. С. 11–14.

6. Матвєєва М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

Допоміжна

7. Бодруг Є. Робота педагога-дефектолога з батьками дітей із вадами слуху : теоретичні основи та практичні аспекти співпраці. Дефектолог. 2013. № 1. С. 9–19.

8. Грицак Т. Поради вчителя-дефектолога (тифлопедагога) батькам, які люблять свою дитину. Дефектолог. 2011. № 1. С. 38–54.

9. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2008. 302 с.

10. Друзь В. В. Вправи на розвиток міжпівкульної взаємодії : робочий інструментарій для дефектологів. Дитина з особливими потребами. 2019. № 9. С. 30–31.

11. Євдошенко О. Орієнтування в просторі. Організація навчально-виховного процесу дошкільників із порушеннями зору. Дефектолог. 2018. № 11. С. 21–43.

12. Карацюба А. Використання казкотерапії у корекційній роботі. Дефектолог. 2015. № 10. С.4–8.

13. Коваленко І. Консультації вчителя-дефектолога для музичних керівників і педагогів груп компенсуючого типу для дітей з порушенням зору. Дитячий садок. 2012. № 7. С. 15–18.

14. Матвєєва М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

15. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови : логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників : навч. посіб. Київ : Слово, 2010. 288 с.

16. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007. 304 с.

17. Піонтківська Г. С. Внесок Івана Колесника у розбудову української дефектології. Дефектологія. 2012. № 1. С. 43.

18. Плаксина Л. И. Теоретические основы коррекционной работы в детском саду для детей с нарушением зрения. М. : ГОРОД, 1998. 262 с.

19. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. Ч. 1. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). 238 с.

20. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. Ч. 2 : Навчання і виховання дітей. 224 с.

21. Аксьонова Л. В. Цікаві розвивальні і рухливі ігри для всієї родини. Донецьк : БАО, 2008. 368 с.

22. Синьов В. Козинець О. До історії української дефектології в персоналіях : Рудольф Генріхович Краєвський (з нагоди 120-річчя від дня народження). Особлива дитина: навчання та виховання. 2017. № 2. С. 79–88.

23. Супрун М. О. Дослідження А. І. Селецьким окремих аспектів історії дефектологічної науки. Проблеми освіти. Вип. 24. Київ : НМЦСО, 2001. С. 204–209.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Схема оформлення щоденника спостережень

На першій сторінці: прізвище, ім'я та по-батькові практиканта, назва учбового закладу, факультет, курс і група. Прізвище, ім'я та по-батькові викладача-методиста з практики.

На другій сторінці - дані про ЗДО: адреса, телефон; прізвище, ім'я та по-батькові керівника ЗДО.

Щоденник повинен включати:

Відомості про ЗДО:

- список дітей групи;
- режим дня групи;
- сітка занять;
- мета і завдання практики;
- індивідуальний план-графік роботи практиканта на період

практики

Форма запису у щоденнику

№	Дата	Зміст роботи, педагогічні спостереження	Аналіз, висновки, зауваження
1	2	3	4

Аналіз видів планування корекційно-розвивальної роботи в закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання

(назва бази практики)

Вид планування	Короткий опис (зміст) документ	Терміни та періодичність заповнення документу асистентом вихователя/вчителем-дефектологом

**Завдання передбачає ознайомлення з видами планування корекційно-розвивальної роботи асистента вихователя/вчителя-дефектолога закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.*

За умови відсутності цих документів здобувач надає власні рекомендації щодо удосконалення документообігу цього фахівця (відповідно до бази практики).

Аналіз освітнього середовища закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання відповідно до системного підходу

Елементи доступності: ефективність використання площі та її функціональність		Наявність/за умови відсутності рекомендації
<i>Прилегла територія</i>		
Шляхи руху		
Зона паркування транспорту		
<i>Вхідна група</i>		
Входи/виходи		
Двері		
<i>Сходи/пандуси</i>		
Сходи		
Пандуси		
<i>Безпроблемне пересування будівлею</i>		
Коридори		
Ліфти/підйомні пристрої		
Маркування території (позначення, піктограми)		
<i>Пристосування приміщень</i>		
Шляхи руху		
Навчальні приміщення		
Загальні приміщення		
Санітарні приміщення		
Фізкультурно-рекреаційна зона		
<i>Пожежна безпека</i>		
<i>Ресурсна кімната</i>		
<i>Адаптація/модифікація навчальних матеріалів і посібників</i>		
<i>Інші елементи доступності</i>		

Особливості командної роботи в закладі освіти з інклюзивною формою навчання

(назва бази практики)

Вид діяльності команди	Короткий опис діяльності, зміст, документи	Ваші рекомендації щодо удосконалення

**За умови відсутності інформації, здобувач надає власні рекомендації щодо удосконалення роботи команди супроводу дитини в закладі освіти з інклюзивною формою навчання.*

Аналіз індивідуальної програми розвитку дитини дошкільного віку з особливими освітніми потребами

Назва	Короткий опис (зміст)
1. Період виконання	
2. Загальні відомості про дитину	
3. Відомості про особливості розвитку	
4. Наявний рівень знань і вмінь дитини	
5. Додаткові освітні та соціальні потреби дитини	
6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення корекційно-розвиткових занять та у вільний час дитини	
7. Характеристика дитини	
8. Адаптації/модифікації	
9. Індивідуальний план	
10. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку	
11. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку	
12. Узгодження індивідуальної програми розвитку з: батьками/законними представниками	
14. План консультування батьків/законних представників у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку	
15. Моніторинг стану розвитку дитини та її досягнень	
Затвердження ІРП	

**За умови відсутності інформації, здобувач надає власні рекомендації щодо інформації, яка має бути занесена до ІРП.*

Протокол психолого-педагогічного обстеження дитини дошкільного віку з особливими освітніми потребами

ПРОТОКОЛ
психологічного вивчення сприймання

Дата обстеження _____

Прізвище ім'я дитини _____

Дата народження _____ Повних років _____

Картинка	Виконання	Оцінка
1. Пляшка		
2. Пляшка з горизонтальними рисками		
3. Пляшка зі спіраллю		
4. Пляшка з зигзагом		
5. Кувшин (4 предмети)		
6. Відро (5 предметів)		
7. Чайник (5 предметів)		
Сума		

Висновки

Рекомендації

ПРОТОКОЛ
психологічного вивчення образно-логічного мислення та зв'язного мовлення
(за Н. Стадненко)

Дата обстеження _____

Прізвище ім'я дитини _____

Дата народження _____ Повних років _____

	Серія 1	Серія 2
Якісні характеристики виконання завдання		
Бал та опис виконання		
Встановлення схожості між серіями		
Бал та опис виконання		
Сума балів		

Висновки

Рекомендації

ПРОТОКОЛ
психологічного вивчення продуктивності та стійкості уваги
Дата обстеження _____

Прізвище ім'я дитини _____

Дата народження _____

Повних років _____

Інтервали по 30 секунд	Кількість переглянутих та закреслених малюнків	
1 інтервал		
2 інтервал		
3 інтервал		
4 інтервал		
5 інтервал		
Кількість предметів за 2,5 хвилин		

Обрахунки показників продуктивності та стійкості уваги

S=

Висновки

Рекомендації

ПРОТОКОЛ

обстеження пам'яті за методикою О.Лурії «10 слів»

Дата обстеження _____

Прізвище ім'я дитини _____

Дата народження _____ Повних років _____

	ЛІС	ХЛІБ	ВІКНО	СТІЛ	ВОДА	БРАТ	КІНЬ	ГРИБ	МЕД	ВОГОНЬ
1										
2										
3										
4										
5										
Через годину										

Графік запам'ятовування

10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0

Спроба 1 Спроба 2 Спроба 3 Спроба 4 Спроба 5 Через час

Висновки

Рекомендації

Схема аналізу корекційного заняття

Критерій оцінювання	Опис-аналіз діяльності дітей та вчителя-дефектолога
Тема заняття	
Мета заняття	
Обладнання	
Підготовча робота	
Чи було заняття структуроване? Відповідь обґрунтуйте.	
Опишіть вправи, які сприяли налагодженню емоційного контакту між фахівцем та дитиною.	
Охарактеризуйте мовленнєву активність учасників заняття.	<i>Порівняйте мовленнєву активність педагога та кожної дитини на занятті, зробіть висновок.</i>
Проаналізуйте методи роботи фахівця на занятті.	Опишіть та визначте, яка група методів використовувалась найчастіше. Зробіть висновок про доцільність використання/поєднання обраних методів фахівцем.
Проаналізуйте реалізацію фахівцем на занятті загальних та спеціальних принципів організації освітнього процесу з дітьми з ООП.	Опишіть, які загальні і спеціальні принципи використано під час різних видів діяльності на занятті. На підставі яких фактів Ви зробили висновок про реалізацію того чи іншого принципу на занятті.
Чи всі вправи, запропоновані фахівцем, відповідають віку та можливостям дитини з ООП? Відповідь обґрунтуйте.	
Чи відповідає тривалість заняття віковій категорії дитини? (достатня кількість вправ, недостатня к-ть або занадто багато вправ). Відповідь обґрунтуйте.	
Ваші рекомендації щодо вдосконалення заняття. Відповідь обґрунтуйте.	

**Конспект пробного корекційного заняття з дитиною з ООП
(вказати вид мовленнєвого порушення)**

Тема:

Мета:

- навчальна
- корекційно-розвивальна
- виховна

Обладнання:

Хід заняття

I. Вступна частина

II. Основна частина III. Заключна частина

Титульна сторінка

Міністерство освіти та науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти
Факультет педагогічний

Конспект заняття

на тему: _____

Оцінка “ _____ ”

Вчитель дефектолог _____
/підпис/

Методист університету _____
/підпис/

П.І.Б. здобувача _____

_____ курсу, _____ групи

Мукачево 2024

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти

ЗВІТ
про виконання програми навчальної практики (дефектологічної)
здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта. Логопедія
денної форми навчання

П.І.П здобувача

База практики:

Термін практики:

Керівник практики від ЗВО:

Мукачево – 2024

Звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок, аркуші звіту необхідно
зшити.

/дата/

/підпис здобувача/

Примітка. У звіті у вільній формі здобувач висвітлює основний зміст і характеристику проведеної роботи. Аналізує власні досягнення та труднощі, які виникали під час виконання практичних завдань. Описує умови проходження практики та методичне забезпечення установи. Загальні висновки та пропозиції щодо організації та проведення практики.

Навчально-методичне видання

Навчальна практика (дефектологічна)

методичні рекомендації до організації та проведення

для здобувачів

спеціальності 016 Спеціальна освіта

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Укладачі: *Н.П. Лецій, О.І. Чекан, Х.В. Барна, О.М. Кас'яненко*

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26